СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 173. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 30-го липня 1941. No. 173. Jersey City, N. J., Wednesday, July 30, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА НЕ ЗАДЕРЖУВАТИМЕ ЯПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Підсекретар стейту, Сомнер Велес, принявши на авдієнції японського амбасадора Кічісабуро Намуру, заявив, що вашинґтонський уряд не зарядить задержання японських кораблів, як це сталося з німецькими й італійськими кораблями. Японський амбасадор запитував, чи замороження урядом Злучених Держав Америки японських капіталів обіймає також і кораблі. Сподіються, що тепер тих кілька японських кораблів, що є на морі й на яких є численні американські горожани, сміло припливуть до американських пристаней. Обчисляють, що поза границями американських територіяльних вод на Тихому океані є коло 45 японських кораблів, які везуть шовк й інші товари до Америки, а які бояться віхати до американських пристаней у звязку з напруженими відносинами між Злученими Державами й Японією. Санфранцізьке радіо повідомило що кораблі, що вони можуть без страху вїжджати до американських портів.

СЕНАТ АПРОБУЄ НАЗНАЧЕННЯ ҐЕН. МЕКАРТУРА.

ВАШИНҐТОН. — Сенат одноголосно потвердив назначення ґен. МекАртура головним начальником американських далекосхідніх збройних сил. Як відомо, президент Рузвелт назначив ґен. МекАртура на цей високий пост ще минулої суботи, на пропозицію департаменту війни.

ЗА СВОБОДУ ТРЕБА БОРОТИСЯ — КАЖЕ НАКС.

ФОРТ ШЕРІДАН (Ілл.). — Виголошуючи промову на святі, влаштованому армією й фльотою, секретар маринарки, полк. Накс, заявив, що як зайде потреба, то Америка або мусить боротися за свободу, або її втратити в боротьбі з сильнішою расою. Він критикував тих американців, які відмовляються глянути дійсності в обличчя і думають, що Америка може врятуватися, не роблячи нічого. Полк. Накс ґостро заатакував розбишацтво німецьких кораблів на морях, як рівнож перестеріг Америку перед судьбою Европи.

КАЖЕ, ЩО АМЕРИЦІ ЗАГРОЖУЄ ДИКТАТУРА.

БАРАБУ (Висконсин). — Конґресмен Джозеф В. Мартін, голова републиканської краєвого комітету, виступаючи перед стейтовою конвенцією републиканської партії, заявив, що Америка стоїть в обличчі диктатури. Твердив, що підготовка до війни коштуватиме біліони долярів та що публичні довги будуть довго тяжіти на молодому поколінні Америки. На його думку, Америка буде так ослаблено після цеї війни, що комунізм і фашизм знайдуть пригожий ґрунт для революції. Якщо Америка не здасть собі справи з тої небезпеки і не почне зараз плянувати, що її треба робити, говорив Мартін, то вона стратить ці основні вольности, які хоче нести між інші народи.

ҐВІЛЕР ВІДПОВІДАЄ СТИМСОНОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ґвілер, відповідаючи на обвинувачення секретаря війни Стимсона начеб то він провадив „майже зрадницьку" роботу в армії, заявив ,що такі обвинувачення є нарочно пляновані, щоб тим робом стерироузувати вільних американських горожан, а Америку втягнути до війни без протесту з боку її населення. Заперечуючи, щоб він вів спеціяльну кампанію проти війни серед армії, Ґвілер твердив, що є його обовязком як сенатора й вільного громадянина, щоби боротися проти війни, яку, на його думку, задуме президент Рузвелт зо своїм кабінетом. Сенатор Барклей, провідник більшости в сенаті, як і сенатор О'Магоней, критикували Ґвілера, в якого обороні станули 11 інших сенаторів.

СТРАЙК ЕЛЕКТРИЧНИХ РОБІТНИКІВ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Більше як 8,000 вишколених електричних робітників під проводом юнійних провідників вийшли на страйк, щоб змусити „Консолідейтед Едисон Компані" дати заняття робітникам, членам юнії електричних робітників в електрівні при 39 вулиці й 1-ша Евеня в Ню Йорку.

АРЕШТ НІМЕЦЬКОГО КОНСУЛЯ В БОЛІВІЇ.

ЛЯ ПАЗ (Болівія). — Болівійські власти арештували німецького консуля й інших німців в центрі німецької еміґрації в Кочабамба під замітом противдержавної діяльности. Власти не подали, чи арештування консуля має якийсь звязок з вигнаним німецьким послом Ернстом Вендлером.

КАРА СМЕРТИ ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ В ПАРАҐВАЮ.

АСУНСІОН (Параґвай). — Президент Параґваю, Ґіґініо Моріниґо, підписав декрет, на основі якого впроваджено в державі кару смерти за державну зраду. Цей декрет видано мабуть для остороги перед евентуальним плянуванням революції чужими чинниками, як це сталося недавно в Болівії.

ПЕНСИЛЬВЕНІЯ СТЕЙТ ЗАБОРОНЯЄ ДВІ СОВЄТСЬКІ ПРОПАҐАНДИВНІ ФІЛЬМИ

Рада цензорів стейту Пенсилвенія заборонила висвітлювати дві советські пропаґандивні фільми на цілій території того стейту. Цими фільмами є „Червона армія" й „Советська границя на Дунаю", яку недавно висвітлювано в Ню Йорку. Обидві фільми, з яких остання представляє окупацію большевиками Басарабії й Буковини, представляють, як сказав експерт, „дуже зручну пропаґанду", яка може бути заохотою для субверзивних ґруп до противдержавних виступів. У своїй забороні рада цензорів пише таке: „Советська система правління є автократією, яка цілковито противна американському способові життя. Люде, що захвалюють такі фільми, не є зацікавлені фільмами як такими, але советської пропаґандою"..

ҐЕН. ФРАНКО ГОЛОСИТЬ „СВЯТУ ВІЙНУ" ПРОТИ СОВЄТІВ

Міністерство заграничних справ Коста Рики подає, що ґен. Франко написав довшого листа, в якому виясняє, чому Еспанія стає проти Росії, а по боці Гітлера. В згаданому листі, змісту якого не подано до преси, Франко згадує про ролю, яку відіграла комуністична Росія в еспанській горожанській війні й про зріст проти-російських і проти-комуністичних настроїв між еспанським народом. Він пише, що Еспанія висилає 90,000 охотників на проти-московський фронт, які разом з французами, німцями, румунами, бельґійцями, голяндцями, фінляндцями, норвежцями, словаками й іншими є „хрестоносцями в обороні нашої західної християнської цивілізації, в якій живемо". Зо змісту листа далі видно, що ґен. Франко розіслав подібні листи до всіх південно-американських держав, щоб вплинути на їх евентуальне позитивне становище до німецько-советської війни.

МЕКСИКО ГОТОВЕ ДО ОБОРОНИ — КАЖЕ КАМАЧО

Президент Мексика Мануел Авіля Камачо заявив в інтервю, що Мексико піде до війни в обороні кожньої держави, що лежить на західній півкулі. На його думку судьба обох Америк є тісно звязана з собою, тому й оборона їх мусить бути обєднаною.

СОВЄТСЬКА АРМІЯ ПЕРЕХОДИТЬ ДО ОФЕНЗИВИ, КАЖЕ МОСКВА

Советські военні звідомлення знов говорять про те, що наступ німецьких військ цілковито здержаний і що советські війська на всіх головних відтінках, зокрема коло Смоленська і Києва, переходять в протинаступ. Вони завдали німцям страшні втрати, говорять советські звідомлення. Також дехто з невтральних обсерваторів твердить, що Совети дійсно переходять в давно заповіджену офензиву.

НІМЦІ ГОВОРЯТЬ ПРО СВОЇ ВЕЛИКІ УСПІХИ

Німецький штаб говорить, що найбільша битва в світі, коли ходить про людей і матеріял, коло Смоленська, добігає свого кінця. Вже не улягає сумнівови, що та битва закінчиться для німців блискучою перемогою, кажуть вони. В тій битві Совети понесли страшні втрати в людях і матеріялі. Німці далі говорять, що також на інших відтинках советська сила занепадає і цілковито вичерпується. Можна сподіватись, що вже в короткому часі ціла советська армія знайдеться в панічному розкладовому стані, кажуть німці. Їх тактикою, кажуть вони далі, є знищити советську армію в европейській частині Советів і не допустити її до відступу в Урал і поза Урал. Водночас німці признають, що битви в деяких місцях дуже зазвяті і кріваві. На українській території німці, за їхніми звідомленнями, посуваються енерґійно вперед. Але Києва ще не взяли і він далі є під бомбардуванням німецьких летунів. Німецькі летуни бомбардували також Одесу.

РОЛЯ ДЛЯ ФІНЛЯНДІЇ

Німецькі офіційні ґазети заповідають, що по війні, як Німеччина віднесе повну перемогу, вона призначить Фінляндії дуже важну ролю в північній частині Европи. Фінляндія дістане дуже великі нові території, кажуть німецькі ґазети, а також її впливи дуже зростуть на Скандинавськім півострові, а то тому, що скандинавські краї „допустили до того, що перед большевизмом обороняла їх мала Фінляндія".

НІМЦІ ОБЛЕКШУЮТЬ ПОЧТУ ФРАНЦУЗАМ

Внаслідок „покірливости" з боку французького уряду в Віші, німецька окупаційна влада в Парижі облекшила французам обміну почтовими карточками. Дотепер француз з занятої німцями полоси міг писати до француза в незанятій полосі лиш сім рядків на почтовій карточці. Тепер могтиме писати більше.

БОМБАРДУЮТЬ РОТЕРДАМ.—Отсі англійські літаки так низько летять над занятим німцями голяндським містом Ротердамом, що майже зачіпають дахи. Їх ціллю є знищити німецькі мілітарні станиці, а в порті знищити німецькі кораблі. Як подають анґлійські звідомлення вони вже знищили там 90,000 німецького корабельного тонажу.

СОВЄТСЬКА ВЛАДА ЗАБИРАЄ ЗБІЖЖЯ З УКРАЇНИ І ПЕРЕВОЗИТЬ У ГЛИБ СВОЄЇ ТЕРИТОРІЇ

ВІШІ. — В невтральних дипльоматичних колах говорять, що советська влада забирає все збіжжя з України і перевозить в „безпечне" місце. Влада підганяє людей до прискорених жнив, щоб не лиш забрати все з шпихлірів, але також забрати все з поля. А потрібно советській владі ще два тижні, щоб те перевезення збіжжя цілковито виконати і забрати з України увесь головний корм. Що буде з населенням, яке далі залишиться на тих землях, невтральні дипльоматичні кола не говорять.

СТЕРЕЖУТЬ ЗБІЖЖЯ.

МОСКВА. — Урядовий советський комунікат говорить що по всій території Советів, зокрема там, де ведеться війна і дана територія загрожена ворожою інвазією, збіжжя на полях стережуть члени „комітетів комуністичної молоді", чи „комсомолів". Вони не лиш мають на цілі зберігти збіжжя від саботажів, але також від самих селян, щоб ті цього збіжжя не заховали для себе.

ЗАПЕВНЕННЯ СТАЛІНА НА АДРЕСУ ТУРЕЧЧИНИ.

АНКАРА. — В турецьких дипльоматичних колах говорять, що Сталін вислав на руки турецького премієра Ісмета Іному писемне запевнення, що Совєти не мають жадних претенсій до Дарданелів і Босфору. Це запевнення має на ціли раз на все розвіяти страх турків, що Москва колись таки забере їм Дарданелі. В той спосіб Сталін хоче вдержати приязнь турків. Ці вістки, хоч походять з певного джерела, ще не є офіційно потверджені. Як говорять ті самі кола, незадовго Совєти видадуть офіційну заяву, в якій зречуться раз на все своїх претенсій на Дарданелі.

Вкупі з тим кружляють тістки, що німці незадовго вдарять на Дарданелі, щоб взяти їх під своє завідування. Опісля вони дадуть можність італійській фльоті віхати до Чорного моря і там знищити советську фльоту.

ФІНЛЯНДІЯ ЗІРВАЛА ДИПЛЬОМАТИЧНІ ЗВЯЗКИ З БРИТАНІЄЮ.

ЛОНДОН. — Британський уряд заявив, що дипльоматичні звязки між Фінляндією і Британією зірвані. Фінський міністер заграничних справ в Гелсінках заявив британському послови, що внаслідок війни між Британією і Німеччиною Фінляндія не може вдержувати дипльоматичних звязків з Британією, бо Німеччина є її мілітарним союзником.

АЛЕКСІЙ ТОЛСТОЙ ЗАКЛИКАЄ ДО НЕНАВИСТИ.

МОСКВА. — Відомий советський письменник Алексій Толстой, син Льва Толстоя, в советській газеті „Правді" заявив, що советські громадяни повинні цілою душею ненавидіти ворога. Але та ненависть не повинна бути „чорна", що „забруднює душу", тільки ,тверда, видержлива, свята". Бо лиш така ненависть дає силу людям і одну думку в напрямі виконання їхніх завдань.

НІМЦІ НАРІКАЮТЬ НА СОВЄТСЬКУ ТАКТИКУ.

БЕРЛІН. — Німецькі воєнні кореспонденти, що перебувають на советсько-німецькім фронті, говорять, що деякі советські вояки виконують „кровожадні, звірячі напади на німецьких вояків. Вони удають вбитих і коли німецьке військо перейде, вони встають і починають боротьбу наново. Часто вони убираються в зелень і на деревах чекають на ворога. Опісля треба кожного з них вбити, або тяжко ранити, щоб очистити з них територію.

ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА НА ДАЛЕКІМ СХОДІ.

ШАНГАЙ. — З наказу японської влади китайський „ляльковий" уряд у Нанкіні зарядив, щоб заморозити всі фінансові вклади країв Британської імперії, Злучених Держав Америки і Голяндської Індії. Також уряд видав приказ, що з його частини Китаю ніхто не може нічого вивозити, не діставши наперед дозволення від уряду. Те саме зробив другий „ляльковий" уряд в Манчуко.

ГОЛЯНДСЬКА ІНДІЯ ЗАБОРОНИЛА ВИВІЗ ҐАЗОЛІНИ.

БАТАВІЯ (Голяндська Індія). — Кольоніяльна адміністрація Голяндської Індії заборонила вивіз ґазоліни до Японії. Японія діставала зо Злучених Держав Америки і Голяндської Індії 90% свого цілого запотребування ґазоліни. Без тої ґазоліни всі її воєнні машини, повзи, літаки, кораблі, мусять станути. Тим вчинком Голяндська Індія себе дуже наразила на прискорення війни і на напад з боку Японії. Бо остання мусить звідкись дістати ґазоліну. Влада в Голяндській Індії здає собі з того справу. Та вона ніколи не булаб на це рішилась, якби не запевнення з боку Америки і Британії, що дістане від них поміч.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Чотири Ґенерації...

У письмі гром. Михайла Личака, секретаря відділу 63 У. Н. Союзу в Форд Сіти, Па., до головного секретаря У. Н. Союзу, пишеться між іншими відділовими справами таке:

„Не знаю, чи Ви маєте де в якому відділі чотири ґенерації членів, бо наш Відділ може похвалитись тим, що має. А це є так: Дж. Андрій Ґелачек, нововписаний молоденький член, є сином Олени Ґелячек, внуком Марії Драч, а правнуком Розалії Теплої, а всі вони є членами 63. відділу У. Н. Союзу".

Здавалосяб, що от собі заввага відділового секретаря, в якій нема нічого великого. Здавалосяб, що от собі дрібна подія в якійсь неселикій місцевости. А проте, як тільки над тим трохи глибше застановитись і брати справу розумово, а до цього додати ще трохи серця і сентименту, то побачимо, що це небабика справа, особливо, коли матимема на увазі, що маємо до діла з ґенераціями, що виросли й виховались не тільки в Союзовій Родині, але й на ідеях, звязаних з У. Н. Союзом. Бо якби того не було, то цілком певно не булоб і тих чотирьох ґенерацій у Союзі. Це така ясна справа, що нема навіть найменшої потреби, щоб її доказувати, бо вона наглядна. Вона говорить пречисто, що є щось в У. Н. Союзі таке дороге, що як тільки хто ту Союзову цінність справді пізнає і відчує, то й дбає, щоб ті цінности не пропадали, а переходили у спадку з рода в рід.

Та тим не думаємо ідеалізувати У. Н. Союзу до тої міри, щоб твердити, що хто тільки був чи є членом цеї організації, той вже тим самим стає ідеальною людиною, знаменитим громадянином, патріотом і т. п. Бувають і такі., що бачать в У. Н. Союзі тільки добрий бизнес у тісному слова розумінню. Та й в тому нема нічого злого, бо У. Н. Союз є на те, щоби був солідною, асекураційною, себто бизнесовою інституцією. Та сам бизнес не є ще в У. Н. Союзі всім! Є ще в ньому такі цінности, які пригортають до нього душі й серця тих, що є з українського роду в далеко більшій мірі ніж сам бизнес. А хто тих цінностей не добачує і в нашому громадсько-ідейному життю їх не відчуває, той і не знає властивої притягаючої сили цеї організації. Той теж не розуміє душі давньої української імміґрації в Америці, ні того, хто і якими способами вдержує народнього духа теперішнього американсько-українського суспільства. Та кому цей дух справді дорогий і хто про нього справді дбає, той розуміє і оцінює заслуги У. Н. Союзу. Той є теж у рядах цеї народньої установи. І її з щирого серця піддержує та нею гордиться. З татар з Форд Сити. А ними гордиться не тільки відділ, У. Н. Союзу, про які нам доносить відділовий секретар з Форд Сити. І не тільки він ними гордиться, бо але гордиться ними теж і вся Союзова Родина.

„Канадійські Українці і Нова Военна Фаза"

(Надіслане з Канади).

Під наведеним повище наголовком появилась недавно в торонтонськім консервативним журналі „Сатордей Найт", вельми знаменна стаття зпід пера Реймонда Артура Дейвиса, інспірована, як показує зміст статті, цілком певно канадійськими комуністами українського походження.

„Народній Фронт".

Ціллю статті є звернути увагу уряду на мниму небезпеку від українських націоналістів на випадок, колиб Гітлер схотів створити „ляльковий український уряд" у Києві під проводом б. гетьмана П. Скоропадського, або Андрія Мельника, чи їх обидвох. Але в статті робиться теж натяки на те, щоб під покришкою „боротьби з нацизмом" відновити спробу створення „народнього фронту" з усіх українців, яка то спроба невдалась большевикам саме рік перед вибухом війни. Розуміється, що цей „народній фронт" був би нічим іншим, як відновою комуністичної партії, до якої належали би всі канадійські українці і в якій би проводили комуністичні лідери, що одержують прикази з Москви.

Нагадує одну „подію".

На початку статті пригадує автор, якто 25. лютого б. р. торонтонська поліційна комісія переводила переслухання щодо цього, чи дати дозвіл українській організації на вживання большевицької галі, себто сконфіскованого урядом Турфдому. Проти дозволу виступав Дромонд Рен, головний секретар Робітничого Освітнього Товариства. Він старався доказати поліційній комісії, що згадана українська група є цілком певно фашистівською організацією. Одначе, за словами Рена, якому автор свято вірить, інспектор поліції Норсі мав відповісти, що це могло мати місце, заки Британія виповіла війну Гітлерові, бо тепер усі вони є правдивими британськими патріотами.

Коли Рен запитав комісію, як це могло статися за одну ніч, то заступник шефа поліції Ґатрі відповів, що українці переконалися, що Гітлер їх обдурив, бо він обіцяв їм створити незалежну українську державу, а тепер показується, що він не має наміру це робити.

Гітлер, Україна й канадійські українці.

По таким вступі автор приступає до властивої річи. Він пише, що від трьох тижнів Гітлер вступає в Україну й якщо йому там повелося, то він створить там ляльковий уряд, під проводом б. гетьмана Скоропадського, якого німці вжили до тої самої цілі в 1918 р.

Автор питає, як до цього віднесуться канадійські українці? Кажуть, що це не є дрібна проблема для домінії, бо число канадійських українців обчисляють від 300 до 500 тисяч. У багатьох громадах в Онтеріо, Манітобі, Саскачевані й Алберті вони творять навіть значні більшости. Є щонайменше 50 тисяч українців у поборовім віці, а десятки тисяч українців працює в головних военних індустріях у Монтреалі, Содборі, Порт Говп і деінде, як також на фармах. На важних під стратеґічним оглядом теренах, таких, наприклад, як дистрикт Веленд є великі українські кольонії. Позискання цілої маси канадійських українців для военних зусиль Канади, є головною частиною спроби осягнення скорої і повної мобілізації людської сили і ресурсів.

Дейвис подає, що перед вибухом цієї другої війни канадійські українці ділились меньше-більше на дві противні собі групи, то є прихильників Совєтської України, що попирали комуністичну політику Народнього Фронту і тих, що були їй противні і були за створення незалежної України. Перші з них були злучені з Українським Турфдомом, який мав багато тисяч членів, денник і понад дві сотні домів з великими ґалями. Цю організацію розвязано, її провідників інтерновано, а маєтки сконфісковано на підставі постанов Реґуляцій Оборони Канади, зараз по розпочатті війни. Причиною цього було підозріння, що ця група має комуністичний провід і держиться комуністичної лінії.

Щодо націоналістичних елементів, то вони розпадалися на дві групи: Гетьманську Орґанізацію, що хотіла бачити б. гетьмана Скоропадського „королем" України, та УНО, що прямувала до створення української фашистівської держави на італійський зразок, а на якої чолі був би полковник Андрій Мельник. Обидва будучі провідники мають мати свій осідок у Берліні.

Дальше пише Дейвис, що обидва протисовєтські угрупування добачували в Гітлері одиноку силу, через яку можна довести до обєднання України і прогнання совєтського режиму. Одначе вони дуже були невдоволені і збентежені, коли Гітлер розпочав війну з Британією і підписав договір зо Совєтським Союзом. Їхні мрії почали розвіюватись і вони почали бачити в Гітлері перешкоду в осягненню своїх найвищих цілей. Тоді ті дві організації почали попирати справу В. Британії в надії, що британська побіда приверне їм Україну і причиниться до ослаблення або прогнання червоних.

Одначе тепер, пише Дейвис, справа знова взяла інший оборот. Гітлера обітниця про „незалежну" Україну, хоч явно опановану державами „осі", виринула знова на дневний порядок. І тепер ставить автор статті питання: Чи ненависть до Совєтського Союзу приверне до табору фірера назад його давніх прихильників, чи може вони виречуться Скоропадського і Мельника і будуть підпирати британські воєнні змагання? На ті питання нема вдоволяючої відповіди. Одначе з другої сторони є вже ясною справою, що про-совєтські українці цілковито змінили свою лінію і сталися в дійсности гарячими приклонниками Британії, бачучи в її перемозі запевнення перемоги теж і Совєтської України.

В обороні комуністів.

Опісля автор звертається до книжки проф. В. Кірконела п. н. „Канада, Европа і Гітлер" і наводить з неї місце про українців, де говориться: „Не є ніякою пересадою, коли скажеться, що кожний канадійський українець, що не є комуністом, є запаленим націоналістом". Дальше автор починає вже обороняти комуністів і каже, що передше вони противились війні як імперіялістичній і були проти участи Канади в війні, та тепер їхне становище цілком змінилося.

Опісля Дейвис знова вертає до писання проф. Кірконела і наводить за ним, що УНО відреклося Гітлера в березні 1939 р., коли Гітлер дав дозвіл на заняття Карпатської України мадярами. Вкінці питає, яке становище займуть вони тепер.

Автор наводить ще слова з „Українського Голосу" і „Народньої Волі", щоб тим доказати, що українська справа має поперта Німеччини, Італії та Японії, та що в Шікаґо, гетьманський представник з Канади, що брав участь в гетьманським торжестві, мав сказати, що Скоропадський і Мельник мають збудувати українську державу на італійський зразок, де є король і Мусоліні.

Опісля обговорює автор справу „Свободи". Зове її в наголовку „пронацівською" і повторяє ось ті брехні, що їх розповсюднює нюйорський „Ди Авр". Вкінці каже, що треба звернути увагу і на те, що Отава в минувшині не вважала за конечне підприняти якісь кроки проти УНО або У. Г. О.

Хвалить москвофілів.

Автор ще заявляє, що є ще одна впливова група між українцями, котрої становище є ще неозначене. Нею має бути російсько - православна церква, що має коло 100,000 членів. І підкресляє, що хоч вона є сильно протисовєтська, одначе не про-гітлерівська.

Заки подамо ще закінчення автора, мусимо відповісти на цю останню похвалу автора для канадійських москвофілів. Поперше, ця група не є ні впливова, ні вона не признається до українців. Ось ті люди звуть себе „русскими". — Є це найтемніший елемент між канадійськими українцями, а на їх чолі стоять темні москвофіли - батюшки та єпископи (і один архиєпископ Йоасаф), що є з роду москалями. Ця група не числить і половини з тих 100 тисяч вірних, як пише автор. Вона не має навіть свого часопису, а головство в ній ведуть правдиві москалі і то якраз фашисти, що ширили в Едмонтоні російський часопис з Ню Йорку „Русский Фашист". Один бувший полковник російської армії в Едмонтоні, великий прихильник архиєпископа Йоасафа, носив перед війною свастику і ширив „Фашиста".

Хоч „найбільш льояльні до Канади", але наглядати.

Свою статтю кінчить автор уступом з повищим заголовком і пише таке:

„Не зважаючи на те все, є очевидним, що переважна маса українців у Канаді є льояльна до краю і ця абсолютна більшість попирає війну проти Гітлера. Напад на Совєтський Союз збільшив їхне число, додавши до них елементи, що оставали під комуністичним впливом. Одначе тому, що пята колюмна є тут і може сильно скріпитись, уряд повинен провірити цілу ситуацію, щоб рішити, чи деякі організації не сталися небезпечні при теперішнім звороті війни. Також треба провірити становище українського Турфдому. Його члени і послідовники будуть з фанатизмом попирати воєнні змагання. Його провідники можуть самозрозуміло стати тими, що будуть попирати найгарячіше уряд, взиваючи канадійських українців, що є під їхнім впливом до більших воєнних зусиль. Ось тому Отава повинна застановитись над способами і середниками, щоб зеднати українське населення до боротьби проти Гітлера. Це головно буде тяжко осягнути між тими, що вважали його як освободителя України, а котрі знова можуть бути збентежені щодо цього, що їм робити".

Ось тому автор дораджує контролювати передачі радієм в українській мові і збільшити проти-гітлерівську пропаганду в українській мові. Також радить автор збільшити нагляд над діяльністю пятої колюмни між українцями. І радить теж уважати на тих, що набрали поважання в часі російсько - німецкого договору щоб вони не навернулися до Гітлера і не стали саботажувати канадійських воєнних змагань.

Що про це думають канадійські українці?

На ті всякі інсинуації і підозріння автора можна відповісти, що канадійські українці були і будуть льояльними для воєнних змагань своєї прибраної вітчини. Щож до українців на етнографічних українських землях в Европі, то вони поступлять у такий спосіб, як їм буде видаватись корисніше і ліпше для їхньої справи. Канадійські українці на них жадного впливу мати не можуть. Одначе британський уряд, що має радіо в своїх руках, може на них мати вплив, коли приречe їм, що постарається про те, щоб українські етнографічні землі були обєднані, та щоб українці опинились не під чужою, а лиш під своєю рідньою владою. **Обітниця створення незалежної Суверенної Української Держави буде найліпшою пропагандою проти Гітлера!**

БРИГАДІЄР-ГЕНЕРАЛ ЛУІС Б. ГЕРШЕЙ, діючий директор головного поборового бюра. Він зізнавав перед сенатським комітетом, що приватні компанії не будуть в нинішних часах радо затруднювати відпущених з армії вояків, боячись, що скоро їх знов покличуть.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(14)

Після дванадцятигодинної праці зміна гребців. Ґалера станула. Наставники відмикали колодки та виганяли гребців на чердак. Тут віддихали повною груддю свіжим морським повітрям і протягали задубілі ноги. Подали їм якоїсь поганої юшки з кусками вудженої баранини й зацвілих сухарів із чорного хліба. На таку їду в Україні й собака не глянулаб. Та голод не брат. Тепер двнадцять годин відпочинку аж до другої зміни.

Це була воєнна ґалера. По обох кінцях чердака великі шопи: одна для війська-яничарів, друга для гребців - невольників. По чердаку походжають узброєні яничари. Невольники лягають на чердаку на помості. До шопи не спішаться: вони знають, що їх жде на поганій, перегнилій мерві у шопі.

Степан держиться Богдана. Йому здається, що це брат ріднесенький біля нього, та так ним піклується.

— Тям, Степане, — говорив Богдан, лежучи на помості, — що тепер найцінніша для нас річ, це наше здоровля. Колиб ти занедужав, то ніхто з тобою панькатися не буде, а викинуть тебе, як стару ганчірку, за борт. Тому перш за все бережи свого здоровля.

Розмовляючи так, дивилися на погідне, зоряне небо. Степан шукав своєї зірки, що її бачив ві дитини в Україні. — Не знати, чи бачить її тепер моя бідна сестричка Настя? — думав хлопчина й гарячі сльози потекли йому з очей. Богдан знову думав іншу думку Чи справді ці ворота неволі замкнулися за ним на віки? Чи справді треба буде тут терпіти, поки стане сили, а відтак живому пірнути у воду? А може прийдеться у цій проклятій турецькій скрині піти на дно, як настане буря або трапиться який бій? Не такого кінця він бажав собі, йдучи в похід. Чому йому не було полягти геройською смертю біля свого батечка? Він тепер щасливий там, ідіже ність болізні ні печалі, а тут треба ще, Бог вість, як довго мучитися.

— Чи ти, Степане, спиш?

— Ні, дядьку, я думаю. А тепер пора молитву прочитати на сон грядущих...

— Твоя правда, читаймо разом. — Богдан став півголосом хреститися.

— То й я з вами помолюся — заговорив якийсь старший невольник, що, здавалося, дрімав побіч Степана.

Стали всі три разом молитися.

— Здається, що від цього й полекшало — каже невольник — і менше болить, а то вчора наставник порізав мені добре спину.

— Завіщо? — питає Степан.

— Ти ще питаєш? Не вспів я весла піднести... Я вже три роки тут мучуся. Буває, я такий втомлений, що вранці руки не здужаю піднести. Вже й смерті я в Господа благав, уже й хулив Господеві, що не хоче моєї молитви вислухати. Я гадав, що мене грім вбе. Аж сьогодні, як почув я рідну мову та ще помолився з вами, то мов камінь із душі зсунувся.

— Старайся, земляче, заснути. Проснишся, то й сили прибуде. А як тебе звати?

— Миколою, та ще й Кущенком. Перед роками трьома під Очаковом на аркан мене піймали. А як тебе, брате, кликати?

— Мене охрестили Богданом.

— Богданом? Так ти, бачу, не з простих будеш. У нас посполитих козаків таких імена не водяться. Ти, мабуть шляхтич, та всеж таки ти, як я це по молитві завважив, православний.

— Так. Я і на Січі побував, з Сагайдачним у морський похід ходив.

— От бачиш! так ми товариші. А з якого куреня ти будеш?

— Я з корсунського.

— Це вже не мій курінь, бо я з плетнерівського... Слухай, товаришу, коли тобі доведеться видобутися на волю, поклонись іконі, що в нашому курені завішена над срібною лямпадкою, і всьому товариству січовому поклонися — від товариша цього куріння, Миколи Кущенка.

— Добре, товаришу, а ти зроби те саме від мене, коли раніш визволишся.

— Так, так, я певне визволюся раніш і полину на Січ, та на цю другу, де то, знаєш, ність болізни, ні печалі...

— Не говори так, бо ніхто не знає, що його жде, хто ближче краю...

— А я це знаю — каже Кущенко. — Моя душа віщує мені близьку кончину. Одного мені жаль, що без сповіди, без Причастя святого з цього світу піду, що не гримнуть над моєю могилою козацькі мушкети, не прикриють панове товариство моїх очей червоною китайкою, не прочитає надомною ніхто со святими... Ось чого мені жаль.

Миколі заломився голос. З його груди виривалось придушене ридання, щоб вороги не почули. Ніхто йому не перебивав, ніхто не пробував його потішати. Микола виплакавшись, промовив врешті:

— Та ще не все для мене пропало, щоб спасти мою душу. По нашому січовому закону, козаки сповідаються у поході перед собою, перед усім товариством. От, січовий товаришу Богдане, а теж перед смертю визнаю перед тобою свої гріхи. І не заберу їх на той світ із собою.

— Я цей козацький закон знаю і в мене не має влади простити тобі гріхи, бо я не піп. Та будемо разом молитися, щоб Бог тобі твої гріхи простив. Бог вислухає нашої молитви, бо його милосердя більше, як усі гріхи цілого світу. Говори, брате, коли хочеш.

Богдан був схвильований.

— Не знаю справді, які мої гріхи — говорив Микола перехрестившись. — Я хулив Богові тому, що не хотів моєї молитви вислухати, й не післав мені смерти. Я не мав терпеливости у терпіннях, які нам наказує наш Спаситель, щоб більше витерпів за нас. Я проклинав моїх ворогів-мучителів, замісць їм простити, як Спаситель прощав своїм ворогам. Це все мої гріхи, що я їх зробив тут у неволі... А попереду я був добрий християнин, ходив у церкву, Богові молився, постив, говів, ворогів святого хреста громив, невольників із неволі визволяв, а вже татарам та туркам добре я дав себе пізнати, як на воїна христового пристало... Автім, святий я не був, бо тепер святих на землі немає. Хай мені Господь простить!

Хоч Богданові клеїлися очі до сну, він переміг себе й почав у голос відмовляти покаянні псальми, а Микола повторяв за ним слово за словом. А як кінчили вже, помітив Богдан, що його товариш засипляє й сам заснув...

Та не довго їм спалося. Прийшов час переміни гребців. Наставники будили сплячих, копаючи їх немилосердно ногами. Микола спав мов неживий. Даремно його копали. Він відкрив на хвилину очі та не мав сили підвестися. Наставник почав його бити.

(Дальше буде).

АННА СТЕЙ, ЗНАМЕНИТА ФІЛЬМОВА ЗІРКА ВІТАЄ ВСІХ УКРАЇНЦІВ

В днях від 23. до 28. червня б. р. в „Гіз Меджестіс" Театрі виставлялася англійська комедія у трьох діях п. н. „Ненсіс прайвет аффейр". Виставляла її трупа артистів із Злучених Держав Америки. В головній ролі виступала знаменита фільмова зірка з Голівуду Анна Стен, що вславилася в фільмі „Воскресіння", творі гр. Л. Толстого та в інших.

Тому, що ця фільмова зірка подавала себе в пресі як уроджена киевлянинка, українська кольонія поспішила закупити завчасу квітки на вступ до театру, аби наочно приглянутися грі цієї артистки та взяти від неї автограф. Першого дня, по закінченню гри, українська молодь оваційно вітала артистку, яка прихильно віднеслась до кожної особи, а особливо — до українців.

Репрезентант місцевого англійського щоденника „Ди Монтреал Дейлі Стар" описав розмову з артисткою, котра виказувала себе українкою, нащадком запорозьких козаків. Рівночасно заподав, як вона в українській мові говорила з своїми земляками, що в тойже самий час її вітали. Це заохотило й інших українців приглянутися до гри своєї землячки.

З щирою прихильністю зустрінула вона репрезентанта „Українського Голосу", уділюючи для нього цілий вечір дня 26. червня. На запит про її походження, потвердила, що походить з самого міста Києва, столиці України, де батько займав становище балєтного вчителя при оперному театрі в Києві. Мати походить з шведського роду, з родини Стен. Підчас першої світової війни її батька вбито на німецькому фронті і вона залишаєсь з мамою малою дитиною в Києві, де перенесла багато горя і переслідувань. В часі великого голоду їздила з мішечком на села, як й інша інтелігенція, та шукала там для своєї матері поживу й хліба. Це є правдиве „дитя революції", що зазнало всіх нещасть, які спричинила вона сиротам і вдовам.

Вчилася в Києві в революційній школі. Унаслідувавши по батькові любов до театру і сцени, вона переноситься з початку до Москви, потім до Берліна, Парижа, Лондону і спиняється нарешті в Голівуді. Тут віддається фільмовому мистецтву під іменем Анни Стен, хоч правдиве її імя по батькові є Анна Петрівна Фисакова. На запит про походження її батьків з гордістю заявляє: „Мій батько приїхав до Києва з самого Запорожжя, а дід мій був правдивим запорізьким козаком. Отож я є українська козачка. Маю вишиту сорочку, котру сама вишивала. Цю сорочку ввезла до Голівуд першою і тримаю її при собі, бо дуже її люблю". І справді, коли входили ми до „Гіз Меджестіс" театру, то при дверях стояв її портрет у вишитій українській сорочці, розмальований ріжнобарвно.

Побачивши її чудову гру в комедії, запитую, як ставиться вона до драми. Відповідає: „Волію краще драму ніж комедію, однак люблю й комедійні ролі, бо вони вимагають дуже точної праці у вивчені слів й рухів".

Тему розмови звертаю на Київ, котрий вона залишила перед несповна десятьма роками, до котрого відтак знову поверталася на короткий побут, аж поки не виїхала за кордон. „Ваш Монтреал в багатьох випадках пригадує мені мій рідний Київ", зазначує вона, „дооколичні гори цілком подібні до київських гір з Подолу, навіть хрест на „Монт Роял" пригадує памятник князеві Володимирові Великому, особливо в ночі, коли засвічується світлом. Кругом церкви, дзвіниці. Кожного дня в досвіта дзвонять дзвони. З гори видно синю ріку, подібну до Дніпра, а там далі — хатки зелені, немов Слобідка за Дніпром".

Ставлю запит, в якій мові говорило населення Києва, коли вона залишила його в останнє. Сміючись відповідає: „Як же ви думаєте? В Києві говорять виключно по українськи. Іноді, що коли звертаєшся до кого небудь по російськи, то звичайно не одержуєш жадної відповіди. Київ же є столичним містом України", закінчує вона.

Запитую далі, який має він вигляд і чи змінився багато. Отримую відповідь: „Так, він змінився багато. Де в чому до гіршого, а де в чому й до ліпшого. Знамениті київські трамваї, праця бельгійських електричних компаній, замінено на автобуси. Поставлено досить урядових державних будинків, але й знято багато таких будівель, які мали певну історичну вартість". Говорить, що дома має цілий альбом з видів сучасного Києва, котрого достарчили для неї земляки, які живуть у Голівуді.

Потім переходимо з питаннями про Голівуд. Зазначує, що в Голівуд є значне число киевлян, які прибули сюди до війни. Праця там настільки обтяжлива, що не дає змоги нікому віддаватися іншим справам поза фільмові. Зазначує, що в Голівуді залишила свою маму, котру спровадила з Києва, чоловіка і донечку. В оповіданнях і запитах тримала себе вільно і весело. Пригадуючи український театр з Києва, відспівала декілька знаних пісень із „Чорноморців", „Вечерниць" і „Майської ночі". Взагалі — видно було її любов до українського театрального мистецтва.

При прощанню вписується до альбому, що її доручується, такими словами: „Анна Петрівна Фисакова-Стен, Київ, Україна". Щоби про Україну дати ширше розуміння для членів її родини, пропоную „Історію України" в англійській мові проф. Д. Дорошенка, котру пропозицію вона з приємністю приймає. В закінченню, коли відпроваджено було до її мешкання, вона прощаючись, зазначує: „Моя любов і найкращі побажання для всіх українців". („Український Голос").

С. Д. М. (Монтреал, Кве.)

ЯК І КОЛИ НАРОДИ НАВЧИЛИСЬ РОЗМОВЛЯТИ КОЖНИЙ СВОЄЮ МОВОЮ?

(10)

Всіляким відміненням мов сприяють ще сусідські відносини; племена та народи часом побираються між собою і таким чином мішають свою кров. З другого боку племена ворогують одно з одним, воюють і підбивають дужчі слабших мечем і огнем. Усе все провадить і все провадило до того, що племена перемішувались, а це дуже збільшує ті відмінення, котрі повстають в мовах окремих народів. Також нарід перебирає від другого народу всілякі винаходи, а враз з тим і назви тих винаходів. Отже, тепер не можна сказати, що мова того, чи того народу завжди була, є й буде така як тепер. В давнину вона була цілковито не такою, як тепер, та й в будуччині певно відміниться.

Але великі відміни повстають не тільки в українській мові, а і в інших мовах, які тільки не є на світі. Теперішна італійська мова цілковито не подібна до латинської, а вона повстала з латини до котрої домішалось ще кілька мов. Так само і теперішна гіндуська мова не подібна до старогіндуського санскриту, хоч і повстала з нього.

Так відмінюються мови; до тої рахуби звичайно приналежні і мови всіляких диких племен. В дикунів мови відмінюються ще швидше, ніж у просвічених народів. Мова дикунів часом підлягає відміненню за досить малого часу. Приміром в Америці або Африці у диких або мололюдних племен мова відмінюється часом через сто або пятьдесять років. Яке небудь маленьке племя полуднево-американських індіянів мешкає в дуже лісовій країні. Індіяни мандрують лісами цілим селом, або родинами. Ліси там величезні, а людей мало. Через те так трапляється, що протягом десятьох літ одно племя не бачить другого. Кожне жиє собі для себе. Жиючи так, дикуни мимохіть витворюють якінебудь слова про нові назви. Тут нові слова витворюються, а старі йдуть в забуття. Завдяки тому відмінюється і мова тих дикунів. Повстає з того таке, що подекуди майже кожне окреме село має власну мову, котрої не розуміють дикуни з другого села. Так хутко вони стають неподібними.

Але таке діється з малолюдними народами. У великих племен цього ніколи не може статись. Коли є багато людей, що вживають одну мову, то така мова відмінюється поволі. Коли люди того племени порозсідались на великих просторах і мають між собою зносини, — ці обставини теж перешкаджають їхній мові хутко відмінятись. Але відміни поступають скрізь в усіх мовах. В одних швиденько, в других поволіше, то знов часом швидше, часом млявіше. Відміни поступають, і спинитись не годні. Так завжди було і так завжди буде.

А від накопичення таких відмін зявляються нові мови і щезають з лиця землі старі мови.

Як і чому щезають у світі мови і люди перестають їх уживати?

Було і таке, що мови цілковито щезали з лиця землі. А колись їх уживали міліони людей. Уживали — тай перестали вживати. — Замісць давньої мови стала цілком нова. Таких старих вигинувших мов дуже багато. Усіх їх не перечислити. Від декотрих з них полишались книжки або написи, чого часом не можна і відчитати. Приміром церковнославянська мова, мертва мова, санскритська — також. Староперзька — теж; старо-німецька — теж, латинська — теж. Усі ці мови встигли пощезати з лиця землі сперед тисячу або і півтора тисячі років.

Як розуміти цей вираз — ті мови пощезали з лиця землі? Це означає, що люди поволі заперестали ними розмовляти. Чомуж заперестали? Тому, що з бігом часу зявились відповідні слова та будовання речень, такі що були відповідніші молодим поколінням. Ця новина і випхала поволі з ужитку старизну тай тепер випирає. Таке випирання теж діється повільно, нераптовно.

Отже, коли мови можуть зявлятись і щезати протягом одної тисячки літ, то які відміни можуть статись з ними протягом десять, або двадцять або сто тисяч літ?*).

(Дальше буде)

*) Тепер досконало доведемо, що людство існувало на світі багато десяток, а може і соток років. Як про це довідались читай: „Еволюція в образках", написав Д. Герб; або „Коли, як і чому зявились на земли люди?", написав Н. Рубакин.

КОРОЛІВСЬКІ ОБОВЯЗКИ ЗА ГРАНИЦЕЮ.—Норвезька престолонаслідниця княгиня Марта підносить норвезький прапор на новоприбудованім крилі норвезького посольства в Вашингтоні. Зараз з права коло неї стоїть голова бюра заряду продукції, Вилійем Кнудсен, а далі коло нього підсекретар стейту Сомнер Велес.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ТОРОНТО, ОНТ.

Вшанували нововисвяченого священика-союзовця.

В неділю, 29. червня, в католицькій церкві Матери Божої Неустаючої Помочі при Беторст вулиці, відправив першу Службу Божу нововисвячений священик, о. Михайло Мельник, член 469. відділу У. Н. Союзу, в асисті о. Бориса, пароха зі східного Торонта.

Церква була переповнена наче в яке велике свято. На цю відправу прибули також особисті знайомі й приятелі о. Мельника, як теж прибуло багато принагідних гостей. В часі Богослуження співав парохіяльний хор під управою п. П. Петрушинського.

Після відправи відбувся в парохіяльній салі величавий обід, приготовлений сестрицями в честь о. Мельника. В часі торжественного приняття, якого тостмайстром був о. канонік П. Каменецький, виголошено кілька промов. Говорили: о. П. Каменецький, о. Мельник, його батько, о. Роборецький, о. Борис і містоголова парохії Паращук. Теми промов були пристосовані до даного торжества.

На закінчення відспівано „многолітствіє" для молодого священика, його родичів, о. каноніка і присутних священиків та всіх гостей.

В імени всіх членів нашого відділу складаємо о. Мельникови якнайщиріші побажання в його будучій душпастирській праці на релігійно-виховному полі, для добра церкви й українського народу.

При цій нагоді складаємо рівнож такі самі побажання о. А. Цимбалістому, що будучи висвяченим разом з о. Мельником, зрозумів вагу і значіння Українського Народного Союзу й також вступив в його ряди, як член нашого відділу. Честь таким священикам!

Нашою метою є: обєднати в рядах Українського Народного Союзу всіх українських душпастирів, професіоналістів, як і рівнож старших, а також і молодь міста Торонта. Тому саме провід нашого відділу змагає до того, щоби в найкоротшому часі зорґанізувати ще один молодечий відділ У. Н. Союзу на Східнім Торонті, яку то справу вповні піддержить і всіма силами поможе, о. Борис, тамтейший парох, а також і довголітній, заслужений парохіянин, В. Годованський.

Віримо, що при щирій співпраці й помочі свідоміших одиниць торонтонського громадянства створимо два найсильніші молодечі відділи в Канаді, що повинні стати добрим прикладом і заохотою для зорґанізування подібних відділів У. Н Союзу. теж і по інших місцевостях Канади.

Секретар відділу. [illegible]

БИНҐГЕМТОН, Н. Й.

Закликують піддержувати українську школу.

Звертаюся до вас, українські родини, в Ендікот, Джансон Сити й Бинґгемтон, Н. Й., з зазивом і проханням: посилайте своїх дітей до української школи, яку провадять українські Сестри Василіянки в Бинґгемтоні, Н. Й., в „Стела Скул", при вулиці Проспект.

Посилайте своїх дітей без ріжниці, чи ходите до церкви на Бакстер вулиці, чи на Клінтон, або на Ґленвуд Евеню, при парохії о. М. М. Ставровського чи вкінці в Джансон Ситі.

Українську школу ведуть Сестри Василіянки підчас вакацій й будуть її вести цілий наступний рік; Українські родини мають тепер дуже добру нагоду післати своїх дітей до добре поставленої й взірцево веденої української школи. Нераз ми нарікаємо, що в нас бракує фахових українських учителів, які далиб бодай добрі початки української мови тут родженій молоді. Скаржимося, що в нас нема відповідних фондів на матеріяльне випосаження такої школи. Але в Бинґгемтоні ми, дякуючи Богу, маємо все, ходить тепер лиш про це, щоб українське громадянство зацікавилося та використало цю знамениту нагоду.

При тім хочу зазначити, що Сестри Василіянки приїхали до нас, коли ми були розбиті й розсварені. Вірю, що своєю працею вони покажуть всім нам, що є вищі речі у світі, за які одиницям варто боротися ніж малі та місцеві непорозуміння. На 400 українських родин, що замешкують нашу околицю, повинно знайтися стільки дітей і родичів, щоб поставити як слід модерну українську школу.

Школа повинна притягнути нас всіх, без огляду на політичні чи релігійні розходження. Майже всі ми приїхали з Західньої України й є греко-католиками, отже нема поважних ріжниць, щоб спричинили розбиття такої поважної інституції як своя модерна українська школа.

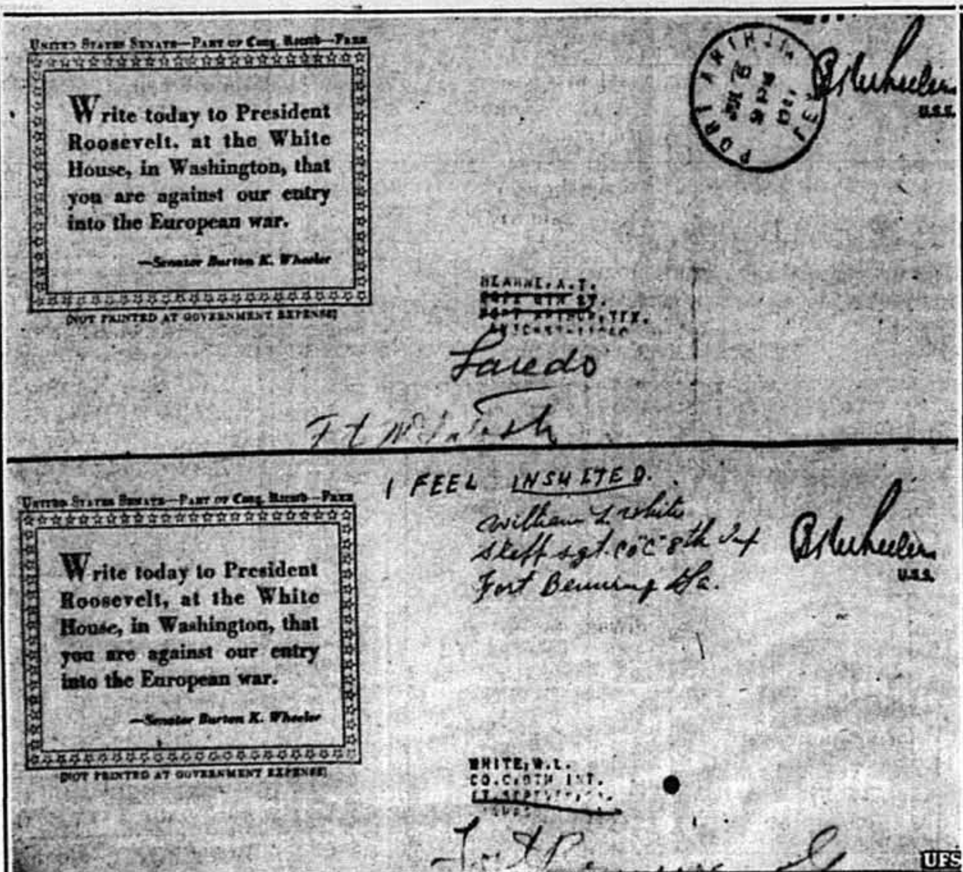
Тому, ще раз закликаю всі українські родини, щоб вони одною лавою післали своїх дітей до своєї школи й тим сповнили свій обовязок зглядом Бога й батьківщини.

Павло Поточняк.

ГАРНЕНЬКИЙ ОДНОСТРІЙ. Цей одностріий придумано для американських добровольчих амбулянсових відділів, що роблять службу в Англії.

ПІДРИВНА РОБОТА.—Секретар війни Стимсон назвав висилку почтових карток, поданих на знимці, з боку сенатора Ґвілера, „підривною роботою" межуючою зо зрадою краю. На тих картках Ґвілер накликав вояків, щоб вони втручались до політики і протестували проти політики президента, яка, за твердженням Ґвілера, пхає Америку до війни.

НА ВІЧНИЙ СПОМИН!

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

мого дорогого мужа

ІВАНА БІЛОБРАМА

що розпрощався з цим світом 31. липня 1940. р.

Отсею дорогою запрошує членів відділу 70. У. Н. Союзу і членів Горожанського Клюбу з Джанставн Евен. на Службу Божу в суботу, 2. серпня, в год. 9:15 рано в Церкві Св. Петра і Павла при Ґрін і Сусекс улицях, Джерзі Ситі, Н. Дж.

ПЕТРУНЕЛЯ БІЛОБРАМ, вдова.

ЗАПОРОЖЖА

Написав А. Чайковський.

(11)

Іван Сірко, славний кошовий отаман, особливо в боротьбі з турками та татарами, заманюється восточним православним царем і кладе колоди під ноги гетьманові Петрові Дорошенкові в його плянах визволити Україну і зробити її незалежною державою, і своїм поведенням змушує його до уступлення. І треба було аж піймати Сірка і післати в Сибір, щоб пізнав, яка то православна Москва прихильна до козаків.

Ідеалом Сірка було воювати з невірними, треба, чи не треба. Длятого видавалася йому спілка України з Туреччиною чимсь немислимим.

Найкращу характеристику Запорожця змалював нам Гоголь у своїй історичній повісти Тарас Бульба. Хоч може Тараса Бульби й не було на світі, то характеристика дуже влучна. По розгромі козаків Тарас Бульба вертається сам на побоєвище на очевидну смерть. Чого? Він загубив там свою люльку і хоче її пошукати, бо шкода, щоб вона ляхам дісталася. Божевілля. Але це виказує запорозьке завзяття.

Запорожці то найкраще, славне на увесь світ на ті часи військо, особливо в боротьбі з татарами та турками. Та воно добре для тих, що їх наймали, а не для самих себе. Там вони гинули тисячами, брали приступом найсильніші ворожі позиції, а коли московський генерал Телекі підступив під Січ, щоб її з наказу цариці зруйнувати, то січовики улягли намовам січових попів і не дали Москалям жадного спротиву, хоч усі знали, що приходить їм остання година.

Запорожець дає собі раду у всякій біді. Хто меткий та хитрий, вміє собі порадити, дістає від товариства прикметник характерника, якогось надчоловіка, котрого куля не бере і котрий самого чортяку вспіє окульбачити і заставить собі служити.

Запорожець гострий на язик, вміє відгризтися. У него гострий дотеп і через те заслугує собі на повагу у товариства. От наведу один примір, який свідчить про високу інтелігенцію Запорожців.

Є в Петербурзі депутація Запорожців. З них московські пани насміхаються.

— І де цей дурний народ родиться? — каже один до другого.

— А деж би, як не в Хахляндії...

Почули це Зпорожці тай переморгнулися, і давай на голос таку розмову:

— Ой, ой, ой, брате мій, та й панів же тут яка сила!

— Та все такі великі та розумні, — каже другий.

— І де вони стільки родяться?

— Звісно де, в Петербурзі та Москві.

— А де вмирають? — питає перший.

— Вмирають в Сибірі та на Камчатці.

Запорожець веселої вдачі любить веселе товариство, любить погуляти. Коли в нього трапиться золото, то не ховає його, а все прогуляє. Приїде до города, тодить музик з собою, кожного частує, а відмову вважає за обиду для себе. Танцює по вулиці гопака, співає, поки не пропустить усього до шеляга. Прогуляв би ще і зброю і коня і одежу до сорочки, тільки що того ніхто не хоче брати, бо кошовий заборонив строго приймати від Запорожців зброю та коня у застав, або купувати. Запорожець надягне на себе дорогу оксамитну одежу, а підгулявши лізе в тій одежі в бочку з мазею, а потім качається в порохі по вулиці. Бо у Запорожця майно не має жадної вартости. Гроші є на те, щоб було за що погуляти.

Все те нам може здаватися дивним. Та треба памятати, в яких часах це діялося. Запорожець жив усе своє життя від немовляти у вічній небезпеці. Вона чатувала на нього з усіх боків. Ще як був дитиною, його найближчі рідняки пішли в похід і більше не вернулися, або вернулися каліками. Вже тоді мама співала йому пісоньки про козацький побут. Вже тоді грозило йому, що хижий татарин може його захопити і повести в неволю. А коли підріс то мріяв про те, що і він піде у похід і може не вернутися. А в поході стільки ріжних небезпек. Ішов приготований на смерть і це його не лякало, бо така козацька доля. Нині козак, а завтра пропав. Він не цінував свого життя, погорджував смертю. Чогож тут журитися про завтра, для кого ховати гроші?

Запорожець витревалий на всі злидні, на голод, спрагу, холод і спеку. „Терпи козаче, отаманом будеш" — говорила козацька пословиця. Не можемо надивуватися, як героїчно, без стону терпів муки Северин Наливайко, коли його у Варшаві мучили.. А козак Ґонта, коли його підіймали донці Ґуриєва і відбивали його польському магнатові Браницькому, коли з плечей дер кат паси, ані не застогнав.

— Казали, що буде дуже боліти, а воно так дуже не болить. — Він кпив собі з своїх мучителів, поки міг говорити, поки йому язика не відрізали. Запорожець додержує свято приязни. Побратимство то святий звязок двох козаків, якого не сміє зрадити, бо на це присягав в церкві. Хто побратима зрадив, той мусів жити у великій погорді усього світу. Навпаки козак побратима рятує і готовий за нього життя віддати.

Такому народові як Запорожці, треба було доброї голови і сильної руки і то на довший час. Конашевич Сагайдачний зорганізував козацтво як першорядну мілітарну силу. За його проводу козацтво стануло на вершку сили і розцвіту. Богдан Хмельницький аж до перших славних побід в першому періоді тої війни не думав про самостійність України. Він хотів лиш приборкати панів магнатів, тих кореленят. Думка про самостійність прийшла пізніше. Та він зробив багато помилок, яких опісля не можна було вже направити. По пиляве́цькім розгромі міг піти аж на Варшаву, бо Польща не мала тоді жадного війська. Не взяв Львова, хак йому доражджував татарський хан, і що міг легкою рукою зробити і тим способом здобути собі певну базу до ведення дальшої війни. Та він того не зробив, бо він не воював з польським королем, тільки з магнатами, а Львів був королівським городом. Відтак проґавив довгий час на переговорах з польськими послами, начеб ждав на те, щоб Польща очуняла і зібрала сили до дальшої війни.

Петро Дорошенко в рішаючій хвилі покидає військо і спішиться до дому „в справах фамілійних", бо довідався, що жінка його зраджує.

І така наша щербата доля.

Усе недоцінювання власних сил, усе орієнтація на когось, на чужу силу. Козак не на те, що є, а на те, що буде, а все: якось воно буде...

А чи ми, їх нащадки кращі за наших дідів?

О, історіє! Тобі вже давно, ще в старину, дали люде патент на вчительку життя. Чому ж ти нічого не навчила нас, українського народа? Або твоя метода навчання недобра, або твої учні такі недотепи, що їхньої голови нічого не чіпається.

(Кінець).

РОЗБИТТЯ НА МІСЦИ. — Отсей тяжкий бомбовик зазнав цілковитого знищення ще заки дістався на фронт. Фабрика Лакгід-Годсон виробила його для британської повітряної фльоти. Пільоти підняли його вгору, щоб повезти до місця призначення. Але внаслідок невідомих причин він рунув у землю, розбився і водночас запалився.

ВРЯТУВАЛА ЙОГО ПУШКА. — Підчас евакуації британських військ з Крети розбився човен, на якім був цей австралійський вояк. Він вхопився за порожню бляшану пушку і проплив з її помічю останніх десять миль до африканського побережжя і та в той спосіб врятувався.

МОЛОДЬ НА ФАРМЕРСЬКІ РОБОТИ

З огляду на брак робочих рук для фармерських робіт, онтерійський уряд зорганізував окрему установу, яка має дбати тільки про те, щоб фармерські роботи були обсаджені робочими руками. Цій установі прийшли в допомогу шкільні вакації. В часі вільному від науки використано до цієї цілі середньошкільну молодь. Із самого Торонта вислано вже 11,500 хлопців і дівчат на фармерські роботи. Для дітей користь із цього буде подвійна: заробляти троха грошей і перебудуть вакаційний час на свіжому воздусі.

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУЄ З БЕЙРУКОМ

ГАЙД ПАРК (Н. Й.). — Президент Рузвелт відбув конференцію з Бернардом Бейруком, головою комітету военної промисловости з часів першої Світової Війни. Здогадуються, що темою нарад обох державних мужів була зростаюча загроза японської аґресії на Далекому Сході. Бейрук уважається близьким дорадником президента.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 22. липня, в 9. годині вечером, помер нагло на удар серця член 141. відділу У. Н. Союзу в Дірборн, Міш.,

ЙОСИФ ПОЛЬОВИЙ.

Покійний родився 12. жовтня 1883. року. Покійний був активним громадянином, брав участь у всіх українських справах і нетерпеливо ожидав визволення України, але невблаганна смерть не позволила йому дочекатись.

Похорон відбувся 26. липня в 9. годині рано.

Оставив у великім смутку жінку Анастасію і шість дітей: Василя, Ореста, Роселя, Теодора, Александру і Софію.

Земля Вашингтона хай буде йому пером!

Йосиф Якима.

ГАЙДА ЦЬКУЄ ЯПОНІЮ ДО АКЦІЇ

РИМ. — „Голосник Мусоліні", Вірджініо Гайда, написав в своїй газеті, що Японія повинна відразу вдарити в Британію і Америку, ще заки ті демократії зможуть зібрати сили і перші заатакувати Японію.

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ ПІДЧАС РОБОТИ

В Ст. Кетерінс, дня 12. липня, помер несподівано підчас роботи українець Микола Кузик, що приїхав сюди шість тижнів тому із Саскачевану. Причина смерти неусталена тому, що біля покійного не було жадного свідка. Одначе догадуються, що він мав доторкнутися рукою електричного проводу й згинув убитий електричним током.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

Дня 25. липня 1941. помер по короткій недузі в Делевар Шпиталі в Вілмінгтон, Дел., член Бр. св. Володимира, від. 173., У. Н. Союзу,

ВАСИЛЬ ГІРНИК.

Родився в селі Гуйсько, повіт Добромиль, Західня Україна; при смерти мав 64 літ.

В 1909. році був організатором Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247. в Вілмінгтон.

Покійний брав живу участь у громадській праці, в церковній і організаційній. Довгі літа був касієром 247. відділу і касієром при церкві св. О. Николая. До нашого Брятства прийшов з переступним листом 1932. р.

Покійний оставив в смутку жену Анну і 5 синів: Івана, Павла, Миколу, Михайла і Володимира.

Похорон відбувся в понеділок, 28. липня з укр. гр.-кат. церкви св. О. Николая на Католицький Цвинтар.

Земля Йому пером!

Стефан Фігун, секр.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

Я, Микола Савульський, пошукую свою сестру ЕВДОКІЮ САВУЛЬСЬКУ, замужну КАГАНОВИЧ, що походить зо села Буркатів, повіт Підгайці. Довший час перебувала в Філядельфії. Прошу зголоситись у важній справі якнайскорше на отсю адресу: МИКОЛА САВУЛЬСЬКИЙ, 20 Cuba Pl., Rochester, N. Y.

МЕШКАННЯ ДО ВИНАЙМУ

ДО ВИНАЙМУ 4 великі кімнати, всі модерні уліпшення, рент від $23 до $26 місячно. Українська секція напроти парку. 170-5

227 LEWIS STREET,
межи 7. і 8. вулицями,
NEW YORK CITY.

ТАРЗАН, ч. 367. Суперечне приятельство.

Батавські лучники були дуже скорі. Але ще скорший був Тарзан. Він миттю скочив на дерево. За ним пігнались стріли.

Але ні одна його не влучила. Він був знов вільний. Його думки звернулись знов до Тома. Та він вже сам сумнівався, чи хлопець ще живе.

Та мабуть він був би дуже здивований, якби побачив, що цей хлопчина не лиш живе, але став повноправним членом малпячої родини.

Але малпи були дуже занепокоєні, що їх новий приятель Том був водночас приятелем львів, їхніх завзятих ворогів. Це зчасом викликало бурю.